

*A Magyar Hang Magyarságpolitikai Műhelyének*

*AJÁNLÁSA*

# MAGYARSÁGPOLITIKAI IRÁNYELVEK

*„Nem érünk rá tétlenkedni a jövőnkkel kapcsolatos  
konkrét javaslatok megfogalmazását illetően.”*  
Egyenlőbb Erdélyért Mozgalom

## BEVEZETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

**A *Magyar Hang* Magyarországpolitikai Műhelye, anyaországi és külföldi magyar értelmiségiek munkacsoportja *Ajánlásában* magyarországi irányelveket, célokat és sürgető kormányzati teendőket kíván egy majdani hiteles, felelős és legitim kormányzat figyelmébe ajánlani. Az *Ajánlás* megfogalmazásakor messzemenően figyelembe vette a külföldi szakemberek, különösképpen az *Egyenlőbb Erdélyért Mozgalom* szerzőinek a véleményét.**

A magyarországi politika alapvető revízióra szorul! A mai turbulens nemzetközi politikai fejlemények, valamint azok folyamatosan akár a szuverenista opció érvényesülése Európában (a szélsőjobboldali erők távlatosan konfliktusokkal fenyegető európai előretörése), akár annak ellenhatásaként egy föderatív Európa iránti törekvések esetleges felerősödése, kiszolgáltatott helyzetbe hozná a külföldi magyarságot, és mind jelentős kihívásokkal szembesíti a magyar nemzet-, különösképpen a szűkebb értelemben vett magyarországi politikát. A kihívásokat súlyosbítja az Orbán-kormány elhibázott külpolitikája, Magyarország perifériára szorítása az Európai Unióban, ami gyakorlatilag ellehetetlenítette a magyarországi érdekek érvényesítését nemzetközi politikai térben.

A belpolitikában az Orbán-kormány súlyos nemzeti károkat okozott és végzetesen eltorzította a magyar-magyar viszonyt a rendszerváltozáskor kialakult magyarországi konszenzus szétverésével és – átláthatatlan politikai és gazdasági támogatásaival - a külföldi magyarság pártpolitikai célokból történt vazallusi helyzetbe szorításával. A Fidesz intenzív politikai-gazdasági penetrációjával a külföldi magyar közösségekbe nem csupán a korrupciós maffiarendszer és a parancsuralmi struktúra gyűrűzött át, hanem a könnyített magyar állampolgárság megadásával Orbánnak egyrészt az anyaországi közvélemény ellenérzéseit tovább fokozta a külföldi magyarok iránt, másrészt az anyaország tragikus társadalmi szizofréniáját, megosztottságát is exportálta a külföldi magyar közösségekbe. Az eddigi magyarországi politika jelenleg olyan feszültségeket okoz, amelynek akár egy immár végzetes nemzeti szétesés, szétfejlődés lehet a következménye.

Mindezek mára sürgetően szükségessé tették a magyar–magyar viszony mielőbbi újragondolását és rendezését: olyan pártpolitikai, intézményi, támogatáspolitikai és jogi keretek kialakítását, amelyek demokratikusak, átláthatóak, kiegyensúlyozottak és valóban a közös nemzeti érdeket és a külföldi magyar közösségek önrendelkezését szolgálják.

A *Magyar Hang* Magyarországpolitikai Műhelye *Ajánlásában* magyarországi irányelveket, célokat és sürgető kormányzati teendőket kíván egy majdani hiteles, felelős és legitim kormányzat figyelmébe ajánlani. Mindenekelőtt javasolja a magyar-magyar viszony új intézményes alapokra helyezését; az anyaországi és külföldi magyarság viszonyának javítása érdekében a szakmai műhelyekben, illetve a közmédiákban nyilvános párbeszédet; az anyaországi és külföldi magyarságnak a torz választási rendszer és a támogatáspolitikai miatt feszült viszonyának a helyreállításához és konszolidálásához a minél szélesebb körű össznemzeti konszenzus megteremtését a magyar-magyar viszony kérdésében. A Magyarországpolitikai Műhely sürgető feladatnak tekinti az anyaországi és a külföldi kormányzati, önkormányzati és civil, társadalmi szervezetek bevonásával, a pártpolitikától függetlenített magyar közmédiában tartott széleskörű, alapos és hiteles párbeszéd kezdeményezését, kisebbségi szakmai kerekasztalok létrehozását, amely szakmai vélemények, a társadalom- és intézményfejlesztési prioritások megjelölésével legitim orientáló szereppel bírna. Ennek keretében széleskörű társadalmi-szakmai vita tárgyává kell tenni új szemléletű „többközpontú” vagy egy olyan „szimbolikus alkotmány” szerepét betöltő „nemzeti szerződés” koncepcióját,

amely az Európai Unión belül értelmezi újra a magyar etnokulturális és a politikai közösséget és amely az anyaországi és külhoni magyar közösségek egyenjogú viszonyát szavatolná.

A Magyarságpolitikai Műhely a külhoni magyarság ügyeinek magasabb szintű kormányzati felügyeletére egy hatékonyabban működtethető tárca nélküli miniszter kinevezését javasolja, aki ellátná a külhoni magyarság érdekeinek a külpolitikai térben: a kétoldalú és a nemzetközi kapcsolatokban történő kormányzati szintű támogatását és képviselétét; a külhoni magyarok számára a társnemzeti modell és a kisebbségi magyar közösségek helyi és országos önkormányzatainak elősegítését; az autonómiatörekvések mellett a regionalizmusra, az uniós régiók megerősítésének elősegítését és kezdeményezi a szomszédos országokkal a nyitott és vitás kérdések rendezését, valamint konstruktív párbeszédet, valamint összehívja és koordinálja az egyeztetések évente ülésező fórumát (MAÉRT), illetve az évente többször is ülésező MAÉRT szakbizottságokat.

A Magyarságpolitikai Műhely javasolja a könnyített honosítás és a kettős állampolgárság intézmények fenntartását, valamint a vele járó legitim parlamenti képviseleti jog biztosítására egy valós, hiteles össznemzeti társadalmi és szakmai konzultációt követően, a szomszédországi magyarok és az új magyar (nyugati) diaszpóra magyarországi választójogát illető méltányos, igazságos, átlátható és a csalás lehetőségét kizáró választójogi reformot.

Tekintettel arra, hogy az anyaország anyagi támogatása nélkül a külhoni magyar közösségek hátrányba kerülnek saját országukban, a Magyarságpolitikai Műhely javasolja a külhoni támogatások megtartását, a prioritások, elosztási rendszerek reformjával, a támogatások átpolitizáltságának megszüntetésével. Biztosítani kell a támogatások egységes nyilvántartását és nyilvánosságát, ellenőrizhetőségét, megszüntetni a mindenkit jogosan irritáló klientúra alapú pénzosztást és közpénzből támogatott tőkekihelyezéseket; a civil szféra (oktatás, kultúra, sajtó, egyházak) támogatására megteremteni egy nyílt, számszerűsített, átlátható, versenyelvű és elszámoltatható, a legitim külhoni magyar szervezetekkel egyeztetett módon, külső bírálók bevonásával működtetett pályázati rendszert, biztosítva a szubszidiaritást és a pályázati minőségbiztosítást.

**A Magyarságpolitikai Műhely munkatársai bíznak abban, hogy egy legitim, felelős magyar kormányzat átérzi és magáévá teszi a magyarságpolitika sürgető és mélyreható reformjának feladatát, ami nélkül a bibói értelemben vett „eltorzult magyar alkat” és a végzetesen megromlott magyar-magyar viszony egy új, lelki Trianonnal fenyegeti az egész magyar nemzetet.**

## I. NEMZETKÖZI KONTEXTUS

A mai, egyre turbulensebb nemzetközi politikai fejlemények jelentős kihívásokkal szembesítik a magyar nemzetpolitikát, különösképpen a szűkebb értelemben vett **magyarságpolitikát**. A szélsőjobboldali populisták politikai erők globális és főként európai térnyerése már a közeljövőben Európa, az autokráciákkal dacoló Unió dezintegrálódásával fenyeget. Az ún. szuveranista erők – elvben reform-szándékkal – dominanciára törekednek Európában és az Európai Unióban. Csakhogy az elsőbbségüket hangoztató, a nemzeti önzés programját hirdető autoriter politikai erők érdekellentéteik folytán sokkal hajlamosabbak a konfliktusokra, az instabilitásra és az elnyomásra, mint akár az egymással való együttműködésre. Sikerük esetén Európában kaotikus helyzet és hatalmi vákuum kialakulása valószínűsíthető, amelyben a nemzetközi jogrendet felváltja a hatalmi nyers erő dominanciája. Mindez különösen Kelet-Európában és a Balkánon a lappangó – éppenséggel nemzeti gyökerű – konfliktusgócok robbanásával fenyeget. A hatalmi vákuumban, az erősebbek diktátuma alatt ki tudná garantálni a békét Európában, különösképpen annak keleti periferiáján? Ez bizonyosan nem kedvez a nemzeti kisebbségeknek! Nem kizárt, hogy az európai szélsőjobb erők erőszakos nyomulására válaszul, legfőbb szándékuk ellenére, éppenséggel a föderalizáció vagy éppenséggel az Egyesült Európa régi projektjét megvalósító szándék kap erőre; ami szintén nem kedvez a nemzeti kisebbségek érdekérvényesítésének.

A szélsőséges erők európai térnyerése tehát valójában gyengíti a magyar nemzetpolitika érdekérvényesítő képességét. Különösen, hogy a magyar kormány oroszbarát politikája hosszú időre hiteltelennitette a magyar külpolitikát, és ellehetetlenítette az érdekérvényesítés esélyeit a külhoni magyarok ügyében (is). Márpedig egy a pussztán hatalmi erőviszonyok által dominált világban a magyarság, különösképpen a külhoni magyarság igen nehéz helyzetbe kerülhet az esetleg a kirekesztő nemzetépítés programjára áttérő szomszéd államok szorításában. Ha Kelet-Közép Európában felerősödne a szélsőjobboldali nacionalizmus, azzal az összmagyarság veszítené! Az Európai Unió – hibáival együtt – bizonyos fokú védelmet jelent: az összefonódások és az egymástól való függés megnehezíti, hogy szélsőségesbe hajló tagállam esetleg súlyos atrocitásokat kövessen el a – különösen az anyaországgal bíró - nemzeti kisebbségei ellen. Európa esetleges dezintegrálódása viszont a külhoni magyarságot kiszolgáltatná az utódállamok nemzeti önzésének az anyaország felelősségvállalásának csökkenő esélyével.

Nemzeti közösségünk hosszútávú perspektívái bizonytalanná váltak. Az eddigi magyarságpolitika súlyos kudarcot vallott. A magyar-magyar viszony mélyponton van, a külhoni magyarság a helyét, az útját keresi! A turbulens világpolitika megnehezíti, ám ugyanakkor sürgetővé is teszi egy hiteles, életképes, konszenzusos nemzetpolitikai stratégia kidolgozását és megvalósítását. Szükség van a magyar-magyar viszony mielőbbi újragondolására és rendezésére: olyan pártpolitikai, intézményi, támogatáspolitikai és jogi keretek kialakítására, amelyek demokratikusak, átláthatóak, kiegyensúlyozottak és valóban a közösségi önrendelkezést szolgálják.

Mi, a Magyarságpolitikai Műhely tagjai **csak javaslatokat** tehetünk mind a külhoni, mind az anyaországi magyarságnak! Nemzetpolitikánk újratervezését, irányát egy **össznemzeti konzultáció**, kormányzati, önkormányzati és civil szervezetek bevonásával, az anyaországi és a külhoni magyarság egyenlő, egymás szándékait, igényeit és lehetőségeit tiszteletben tartó, partneri viszonyban hozott közös döntése határozhatja meg.

## II. A MAGYAR-MAGYAR VISZONY

Amikor 1990-ben Antall József miniszterelnök kijelentette, hogy „lélekben, érzésben 15 millió magyar miniszterelnöke kívánok lenni”, a határon túli magyarságért való felelősségvállalást széleskörű társadalmi konszenzus övezte. Ez a konszenzus bomlott meg 1996-ban a magyar-román alapszerződés aláírásakor, majd 2002-ben, amikor a Magyar Szocialista Párt a beözönlő „22 millió románnal” riogatta a magyar választókat. Ekkortól a külhoni magyarság az anyaországi belpolitikai csatározások eszközévé vált. Amikor 2004-ben a kettős állampolgárságról a Magyarok Világszövetsége által kezdeményezett népszavazásra került sor, a Fidesz, korábbi ellenkezését feladva, támogatta a kezdeményezést. Vele szemben Gyurcsány Ferenc döntően a saját politikai befolyásának megerősítése érdekében, elutasította a kezdeményezést és ellenkampánya hiszterizálta közvéleményt. A határon túli magyarság mindezt úgy élhette meg, hogy a magyar baloldal kizárta a magyar nemzetből, ellehetlenítette a magyarországi emancipációját. Ezután a külhoni magyarság a Fidesztől kapta az egyetlen elfogadható politikai ajánlatot: a nemzetegyesítésnek a külhoni magyarság nagy többsége által nyilván lelkesen fogadott projektjét, amely igazolta a magyarsághoz tartozás érzését, érzelmileg kompenzálta a december ötödikével súlyosbított kollektív trianoni traumát, valamint nem csak emancipálta a magyar politikai közösségbe és rendszerbe, hanem számára retorikailag ellensúlyozta a többségi nacionalista közbeszédet, ezzel oldva kiszolgáltatottság érzetét. Miközben ezt az érzést nem követte tartalmi cselekvés, a külhoni magyarság gondolkodását formálta az a téves érzés, hogy bajait jórészt Budapest oldhatja meg.

A Fidesz egy részében a kilencvenes évek első felében megvolt a külhoni magyarság iránti intenzív és akkor még őszinte, felfokozott érdeklődés. A nemzeti reintegrációs politika egyik előzménye a kilencvenes évek első felének az euróatlanti integrációhoz kapcsolódó azon reménye, hogy az önrendelkezéshez való jog és a szubszidiaritás elve természetjogi alapon a nemzeti kisebbségeket is megilleti. És hogy ez természetes módon a „határok légiesítésével”, a határok feletti nemzetépítéssel, nemzetegyesítéssel jár. Egy másik kényszerítő körülmény az ezredforduló táján az volt, hogy hiába váltak kormányzati tényezővé a magyar kisebbségi pártok három országban is, az autonómia, a magyar egyetem, a kisebbségi jogok nemzetközi kikényszerítése ügyében, az etnopolitikai doktrinák megváltoztatása terén nem sikerült előre lépni. Ebbe lépett be tevőlegesen az 1998 utáni Fidesz politika a maga programjaival. Első politikai lépésként, akkor még a kettős állampolgárság követelésével szemben, az első Orbán-kormány 2001-ben meghozta a kedvezménytörvényt, amely közjogi kapcsolatot teremtett a magyar állammal, kedvezményekre nyújtott lehetőséget. 2002 után, a nemzeti egység képviselőinek igazolásaként, felértékelődtek a külhoni kapcsolatok, majd a 2004-es népszavazási kampányban Orbán már a külhoni magyar érdekek mint meghatározó nemzeti sorkérdés legfőbb, sőt egyedüli képviselőjeként lépett fel. Ezt követte a gyorsított honosítással megszerezhető (kettős) állampolgárság (2010), majd a magyarországi választójog és a több mint tízszeresére emelt határon túli anyagi támogatás (2017). Ugyanakkor a külhoni, különösképpen az erdélyi magyarság körében az autonómia diskurzust felváltotta a nemzetegyesítés retorikája, ezzel pedig az anyaországi és a területi államon belüli emancipáció kérdése, a közösség és helyi társadalmainak integrációképessége lekerült a napirendről. Az egységes magyar nemzet narratívája felülírta a külhoni magyar politikai önreprezentáció lehetőségét. A Fidesz virtuális nemzetépítési koncepciójából egyre inkább kikerült az önrendelkezés és az autonómiatörekvések támogatása.

Orbán hatalomra kerülésével, 2010-ben a - kvázi konszenzussal megszavazott - állampolgársági törvény módosítása lehetővé tette a külhoni magyarok számára, hogy magyar állampolgárságot

szerezzenek, a 2011-es választójogi törvény pedig szavazati jogot biztosított számukra a parlamenti választásokon. A támogatáspolitikája viszont jelentős mértékben az anyaországhoz kötötte, majd egyre inkább függővé tette a külhoni magyar eliteket és intézményeket. Megindult a Fidesz intenzív politikai-gazdasági behatolása és térnyerése a külhoni magyar közösségekbe, különösképpen Erdélybe, amiből a közemberek általában csupán a presztízsbetűzéseket, a templom- és iskolafelújításokat meg a stadionépítéseket látták. Ezzel egybe esett – nem kis részben a magyar kisebbségi pártok kormányzati szerepvállalásának eredményeként - a magyar lakta területek jelentős infrastrukturális fejlesztése, a nyelvhasználati jogok és az oktatási intézményesség bővülése. A kisebbségi magyar közösségek évszázados történetük során még soha nem rendelkeztek a maihoz hasonló széles körű saját intézményességgel, oktatási, nyelvi, önkormányzati jogokkal, anyaországi emancipáltsággal és anyaországi támogatással. De ez nem azt jelenti, hogy ez biztosítaná hosszú távon a közösség fejlődését. Egyrészt azért mert ezek alkotmányos garanciák nélkül bármikor módosíthatók, másrészt ez nem azt jelenti, hogy ez a helyzet kielégítő, hosszú távú fejlődést biztosítana. Szlovákiában és Romániában a jelentős földalapú EU-támogatások fejlesztési forráslehetőséget hoztak a magyarok lakta vidéki térségekbe is. A kisebbségi magyar közösségek közvéleménye azonban elsősorban Orbán Viktor politikájának tudta be a sikereket.

Viszont a külhoni magyar közösségekre nézve végzetes következményekkel járt, hogy Orbán paternalista módon maga alá rendelte és a nemzeti érdekek képviselőjének hitelesítéséeként a saját céljaihoz eszközként használta és használja az külhoni magyarok politikai képviselőjét. A kettős állampolgárság intézményesítése, illetőleg a támogatáspolitikája révén pedig elerőtlenítette a külhoni magyarok egy jelentős részének a közösségi-politikai önrendelkezés igényét, a plurális társadalmi kontrollt a pártpolitika felett. Ez azzal járt, hogy az etnikulturálisan szerveződő kisebbségi társadalmi-intézményi alrendszerek (vallási élet, oktatás, nyilvánosság, közművelődés, egyesületi élet, kulturális-, tudományos intézményesség) a forráselosztó pártpolitika ellenőrzése alá kerültek. A nagy volumenű gazdasági, sport, turisztikai anyagi támogatásoknak egy jó része, ellenőrizhetetlen módon, joggal gyaníthatóan, pénzmosássá szublimálódott. Nem csupán a korrupciós maffiarendszer és a parancsuralmi struktúra gyűrűzött át, hanem a könnyített magyar állampolgárság megadásával Orbánnak egyrészt az anyaországi közvélemény ellenérzéseit tovább, maximálisra fokozta a külhoni magyarok iránt, másrészt az anyaország tragikus társadalmi szkizofréniáját, megosztottságát is exportálta a külhoni magyar közösségekbe. Az eddigi magyarságpolitika jelenleg olyan feszültségeket okoz, amelynek akár egy immár végzetes nemzeti szétesés, szétfejlődés lehet a következménye. Ráadásul az Orbán-kormány „bevándorlóellenes” narratívája tovább erodálta a virtuális nemzetegyesítés anyaországi támogatottságát, tekintve, hogy az 1990-es évek elején még a külhoni magyarok voltak a „bevándorlók”, akik „magyar nyugdíjat kaptak” és „elfoglalták a magyarok munkahelyét”. A különbségtételt mellőző anyaországi társadalom reflexei pedig nem szűntek meg működni.

A külhoni magyarok 1989 óta még soha nem álltak még ilyen közel ahhoz, hogy önálló politikai cselekvőképességüket, külön politikai- és társadalmi közösségként való fellépésük lehetősége leépüljön. A vajdasági és a kárpátaljai magyarság az exodus közeli állapotba került, a horvátországi és a szlovéniai magyarok asszimilációja pedig már nem visszafordítható. A magyarországi nemzetiségekhez hasonlóan etnoregionális csoportokká válnak. A KMKSZ vezetője hatodik éve Magyarországról irányítja a szervezetet, a szlovákiai magyar pártoknak hat éve nincs parlamenti képviselője, a magyar szavazók több mint egyharmada a szlovák pártokra szavaz. Az RMDSZ ellentmondásos kormányzati tevékenysége mellett, a székelyföldi önkormányzati politikája megkérdőjeleződött.

Összefoglalásként elmondható, hogy az Orbán-kormány működése egy szűk politikai és gazdasági elit pozícióit stabilizálta. A magyar kisebbségi elitek és közösségeik a virtuális nemzetépítés és egyesítés révén a magyarországi választási autokrácia, illetve a magát illiberálisnak tekintő kormányzati rendszernek rendelődtek alá. A külhoni és az anyaországi magyarok közötti érdemi párbeszéd háttérbe szorult. Orbán ugyanis a külhoni magyaroknak igazából nem a szavazatait kívánta (bár a külhoni magyarságtól kapott 1-2-3 mandátum olykor sorsdöntőnek bizonyult), hanem általuk pozícionálta magát - az anyaországban jelentős számú mandátumra konvertálható módon - a nemzeti érdek egyedüli letéteményeseként és védelmezőjeként, a nemzet örökös vezetőjeként, szemben a „nemzetellenesnek, magyarellenesnek” minősített bírálóival.

### III. ÁLTALÁNOS JAVASLATOK

#### Cél:

- a magyar-magyar viszony **új intézményes alapokra** helyezése;
- az anyaországi és külhoni magyarság viszonyának javítása érdekében a szakmai műhelyekben illetve a közmédiákban **nyilvános párbeszédre** van szükség;
- minden lehetséges eszközzel támogatni a külhoni magyarság saját szándéka szerinti boldogulását elsősorban a szülőföldön;
- az új magyar kormányzat magyarságpolitikájának megismertetése és elfogadtatása mind a külhoni, mind az anyaországi magyar közvéleménnyel, megbékítve az Orbán párti közvéleményt és politikai elitet, megelőzve a külhoni magyar politikai elitől várható támadásokat, amelyek megkérdőjeleznék a kormány elkötelezettségét a külhoni magyarok iránt;
- az anyaországi és külhoni magyarság a választási rendszer és a támogatáspolitiká miatt feszült viszonyának a helyreállításához és konszolidálásához a kölcsönös előítélek lebontásával mielőbb megteremteni a minél szélesebb körű **össznemzeti konszenzust** a magyar-magyar viszony kérdésében.

#### Irányelvek:

A legsürgetőbb feladat a magyar-magyar viszony rendezése érdekében a közös gondolkodás és cselekvés megkezdése a következő alapvető irányelvek mentén:

- a magyarságpolitika célja kisebbségi magyar közösségek, mint regionális közösségek társadalmi fejlődésének elősegítése, annak érdekében, hogy azok a szülőföldjükön boldogulhassanak; ennek érdekében elsősorban a szabad identitásválasztáshoz és az anyanyelv széles körű használatához való jogukat valamint a társadalmi mobilitás és az azonosság őrzés-fejlesztés esélyegyenlőségét kell biztosítani;
- a Budapest-központú paternalista politikai alárendelést és függőséget **partneri viszonyra** kell váltani; tiszteletben tartva a külhoni magyar közösségek igényeit, szükségleteit, **belső autonómiáját**, szabad véleményét; meg kell teremteni az anyaországi és a külhoni magyarság egyenlő, egymás szándékait, igényeit és lehetőségeit tiszteletben tartó, az egyenlőségre, kölcsönös elismerésre és tiszteletre alapozott partneri viszonyát;
- a magyar kormányzatnak el kell ismernie, hogy a külhoni magyarok kvázi önálló politikai közösségként kívánják definiálni magukat mint rész nemzet, ilyenformán mint önálló politikai közösség, önazonosságának megőrzése érdekében, önálló intézményrendszerre jogosult;

- a magyar kormánynek el kell ismernie, elősegítenie és támogatnia a külhoni magyar közösségek önszerveződését, belső önrendelkezését és a közösségen belüli pluralizmusát, demokratikus belső társadalmi-intézményi autonómiáját mint a magyar-magyar ügyekben is érvényesítendő **taktikai és stratégiai önállóságot**;
- a magyar kormánynek el kell ismernie az egyetemes magyar közösséghez való mindenkori feltétel nélküli **odatartozás jogát**, valamint a szabad és akadálymentes kapcsolattartáshoz való jogát; intézményesen is biztosítva a többközpontú magyar nemzet transznacionális működését;
- a magyar nemzetpolitikát **a szomszédság-politika keretében, az uniós elvekkel összhangban** kell megfogalmazni, tekintettel arra, hogy a kulturális együvé tartozáson túl a külhoni magyar közösségek politikai, jogi, pénzügyi adottságainak keretrendszerre egy másik politikai rendszer része.

### Sürgős kormányzati feladatok:

- A magyar-magyar kapcsolatok társadalmatisítása előfeltételeként, az anyaországi és a külhoni kormányzati, önkormányzati és civil, társadalmi szervezetek bevonásával, a pártpolitikától függetlenített magyar közmédiában, a külhoni és közösségi médiákban tartott széleskörű, alapos és hiteles tájékoztatással kísért **párbeszédet kell kezdeményezni**, amely szakmai vélemények, a társadalom- és intézményfejlesztési prioritások megjelölésével legitim orientáló szereppel bírna. Ennek érdekében sürgető feladat a határon túli társadalmi szervezetek megszólítása és felkérés a **kisebbségi szakmai kerekasztalok** létrehozására.
- Széleskörű társadalmi-szakmai **vita tárgyává kell tenni új szemléletű „többközpontú” vagy „szerződéses nemzet” elképzelését**, egy olyan „szimbolikus alkotmány” szerepét betöltő „nemzeti szerződés” koncepcióját, amely az Európai Unión belül értelmezi újra a magyar etnokulturális és a politikai közösséget. Ebben a határtalanításban a magyarországi magyarságpolitikai minimumok és a kisebbségi magyar közösségek regionális önrendelkezése révén létrejött stratégiák nyomán lehetne egy olyan „szimbolikus alkotmány” szerepét betöltő „nemzeti szerződés” koncepcióját, amely az anyaországi és külhoni magyar közösségek egyenjogú viszonyát szavatolná.
- Nemzeti minimumnak tekintve az együttműködést a külhoni magyar nemzeti közösségekkel, a **„nemzeti minimum” javaslat meghatározása és konszenzusos elfogadása** érdekében mielőbb tárgyalásokat kell kezdeményezni a magyarságpolitika hosszútávú alapelveiről a magyarországi és a kisebbségi magyar pártok között.

## IV. POLITIKAI TÁMOGATÁS

### Cél:

- a külhoni magyarság érdekeinek a külpolitikai térben: a kétoldalú és a nemzetközi kapcsolatokban történő kormányzati szintű **támogatása és képviselete**;
- a külhoni magyarok számára a társnemzeti modell és a kisebbségi magyar közösségek helyi és országos önkormányzatainak elősegítése; a nyelvi egyenjogúság minél méltányosabb biztosítása;
- az **autonómia-törekvések** mellett a **regionalizmusra**, az uniós régiók megerősítésére kell koncentrálni;
- **kezdeményezni a szomszédos országokkal a nyitott és vitás kérdések rendezését, valamint konstruktív párbeszédet.**

### Irányelvek:

- A külhoni magyarság érdekeinek a kétoldalú és a nemzetközi kapcsolatokban történő képviselete a mindenkori magyar kormány feladata és alkotmányos kötelezettsége.
- A kisebbségi magyar pártok kormányzati részvétele révén kialakult mai modellben - amikor kisebbségek is elfogadják az állam nemzetiesítő jellegét, de az állam részben és különböző mértékben biztosítja az etnikailag plurális intézményesedést: az anyanyelvi közoktatást; a széleskörű regionális nyelvhasználatot; az önálló politikai párt és intézményi alrendszerek létrehozását; az előbbi az országos politikában alkutényező; a többségi nemzet pártjai pedig nem törekednek a kisebbségi választók megszólítására – a kisebbségi közösségek belső pluralizmusa, demokratikus önrendelkezési gyakorlatai, az elkerülhetetlen etnikai egypártrendszer miatt, legyengültek vagy ki sem alakultak. Ennek az intézményes egyensúlynak és társadalmi önrendelkezésnek a létrehozása nélkül nem működik a belső közösségi kohézió. Ezt a mozgósítást nem pótolhatja a folyamatos vészhelyzeti összezárkózás.
- A magyar kormányzat nemzetközi kisebbségi jogvédelmi tevékenységében meg kell erősíteni a nyelvi egyenjogúság intézményes biztosítását, erősíteni kell a nyelvhasználati jogok és a diszkriminációmentesség terén a konkrét jogi fellépést az illetékes állami és európai intézmények felé.
- A szülőföldöm maradás retorikában: magyarságkritériumként a szabad identitásválasztás, a nyelvtudást szükséges elődlegesnek tekinteni, elfogadva a többes kötődést is; a népességfogyáson túl elsődlegesen a társadalmi leszakadásra kell koncentrálni; az otthonmaradás feltétele az egzisztenciális feltételeken túl a képzettség és a helyi közösségi élet kötőereje.
- Önmagán túlmutató szimbolikus üzenet van annak, hogy melyik más kormányzati tényezőnek alárendelt és milyen szintű kormányhivatal feladata a külhoni magyarság ügyeinek intézése.

### Sürgős kormányzati feladatok:

- A komplex feladatok ellátására, a külhoni magyar közösségek politikai-anyagi támogatásának a koordinálására felügyeletére a legcélszerűbb – az eddigi szimbolikus hatáskörökön túllépve – egy olyan **tárca nélküli miniszter** kinevezése, aki – esetleg más nemzetpolitikai szempontból kiemelkedően fontos feladat mellett – a legmagasabb szinten felel a külhoni magyar közösségekért kapcsolatos feladatokért és azokat a szaktárcák között koordinálja. A kormányüléseken való teljes jogú jelenlétével és a kormányzati munkában való közvetlen részvételével nagyobb presztízzsel, operatívan és nagyobb hatékonysággal képviselné a külhoni magyarság ügyeit (*francia, olasz, horvát mintára*).
- a tárcanélküli miniszter lenne legmagasabb szinten felelős a magyarságpolitikáért, aki egyúttal koordinálná a szakminisztériumok ezzel kapcsolatos feladatait.
- Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) helyét és szerepét megtartva, felül kell vizsgálni és hatékonyabbá kell tenni a struktúráját és működését, valamint mielőbb létre kell hozni a MAÉRT szakbizottságokat és külön a regionális egyeztető fórumokat: magyar **kisebbségi kerekasztalokat**, ahol az intézményi alrendszerek (valamennyi ebben részt vállaló egyesület, szervezet) meghatározhatják a támogatási prioritásokat, szakértői anyagok és javaslatok készülhetnek a pártpolitikáktól független szakmai és egyeztető fórumként működhetnek.
- A Miniszter - a külügyminiszterrel folyamatosan egyeztetve - mind a szomszédsági politikában, mind a nemzetközi fórumokon **koordinálja és képviseli a kisebbségi**

**jogvédelmet**, támogatja – velük egyeztetve - a külhoni magyarság autonómia vagy régió-törekvéseit.

- A Miniszter - a külügyminiszterrel együtt – szakmailag felügyeli a szomszéd országokban működő diplomáciai (konzuli) és kulturális külképviseltek munkáját.
- A Miniszter feladata hatékony nemzetközi szakmai, politikai és társadalmi támogatást szerezni a nemzeti kisebbségek ügyében; a nemzetközi szakmai és politikai közvélemény tájékoztatása és befolyásolása a szoft diplomácia (ld. kultúrdiplomácia) eszközeivel (ld. a pozitív diszkrimináció elvének elfogadtatása a kisebbségi jogok tekintetében, stb.).
- A határon túli magyarokkal kapcsolatos nemzeti stratégia megvalósításának a koordinálása, valamint a hazai kormányzati és állami intézmények, önkormányzatok, egyházakkal való koordináció és a határon túli magyarság támogatása
- A Miniszter összehívja és koordinálja az egyeztetések évente ülésező fórumát (MAÉRT), illetve az évente többször is ülésező MAÉRT szakbizottságokat, amelyeknek a feladata a megállapodások elkészítése a támogatási és szakpolitikai prioritásokról, együttműködésekről.
- A Miniszter támogatja a kisebbségi jogvédelem szakmai professzionalizálódását; háttértámogatást és kompetenciafejlesztést nyújt a független, határon túli civil szereplőknek, független civil szervezeteknek.

#### **A Miniszter a kormányzat képviselőjében:**

- Felméri, folyamatosan figyelemmel követi, hogy milyen potenciál maradt a nemzeti kisebbségek ügyében releváns nemzetközi egyezményekben és intézményekben; azok lehetséges bővítésére és maximális kihasználására törekszik.
- Monitorizálja az Európa Tanács keretében elfogadott Kisebbségi Keretegyezmény, valamint a Nyelvi Karta végrehajtását az egyes aláíró országokban; a Velencei Bizottságnak a tagállamok törvényeit véleményező munkáját; továbbá az EBESZ Nemzeti Kisebbségi Főbiztosa közvetítő, konfliktus megelőző tevékenységét.
- Támogatja a külügyminisztert a szomszédos országokkal a nyitott és vitás kérdések rendezésében, valamint a baráti, érzékeny, empatikus, de határozott, érdekérvényesítő viszony kialakításában és fenntartásában a külhoni magyar közösségek érdekeinek megfelelően, és minden lehetséges módon és eszközzel támogatja ez utóbbiakat az adott országon belüli specifikus nemzetiségi törvények alkotmányos garantálásával történő valós jogegyenlőségük biztosításában.
- Támogatja a kisebbségi közösség (magyar) nyelvének regionális hivatalos nyelvként való elismertetését az adott országban.
- Támogatást nyújt ahhoz, hogy a kisebbségi magyarok maguk igazgathassák oktatásügyüket és kulturális életüket, maguk ellenőrizhessék az oktatásügyben saját oktatási intézményrendszerüket, valamint hogy a kulturális életben a többségi intézményekkel azonos finanszírozáshoz és a szabad intézményfejlesztéshez juthassanak.
- Támogatja a külhoni magyar közösségeket az adott országon belüli jogegyenlőségük biztosításában az önkormányzati jogokon keresztül, alkotmányosan garantálva külön nemzetiségi törvényekkel.
- Támogatja a kisebbségi magyar közösségek belső önrendelkezésének elismerését, integrációjukat és érdekérvényesítésüket az adott ország politikai rendszerében a demokratikus és az EU-ban elfogadott együttműködési normák alapján.
- Politikai támogatást nyújt ahhoz, hogy az adott ország közigazgatási beosztását ne módosítsák a külhoni magyar közösség arányainak rovására, az állami fejlesztések ne

bontsák meg a településszerkezetüket, másrészt a gazdaság- és területfejlesztésben a magyarok lakta régiók fejlesztése ne maradjon el más régiókéétól.

- Politikai támogatást nyújt a magyar kisebbség nemzeti jelképeinek az adott országok általi hivatalos elismeréséhez.
- Támogatja a külföldi magyar közösséget abban, hogy minden (parlamentari, önkormányzati, esetleg kormányzati) szinten arányos politikai képviselővel, sőt a magyar kisebbséget érintő kérdésekben alkotmányosan garatált vétőjoghoz jussanak.
- Támogatást nyújt a kommunista rendszer idején elvett egyéni és közösségi ingatlanok visszaszerzéséhez és azok megtartásához.
- Elősegíti az új magyar diaszpóra intézményesülését; a hazatérést segítő programok mellett támogatja a magyar oktatási programok, a magyar nyelvoktatás és a Magyar Házak rendszerének működtetését, stb.

## V. ÁLLAMPOLGÁRSÁG

### Cél:

- A könnyített honosítás és a kettős állampolgárság intézmények deklarált fenntartása és garantált folytatólagos gyakorlata.
- Könnyebbé tenni az állampolgári jogok gyakorlását a külföldi magyaroknak és a diaszpórákban élőknek;
- A nemzetközi kapcsolatokban lehetőség szerint **a kettős állampolgárság intézményének elfogadtatása** minden olyan országban, ahol külföldi magyar közösségek élnek.

### Irányelvek:

- A magyarságpolitikai intézményrendszer elemei közül a könnyített honosítás a legkevésbé vitatott.
- A könnyített honosítás bevezetésével és a szavazati jog kiterjesztésével a magyar politikai közösség határai átlépték az államhatárokat, transznacionális nemzeti viszonyrendszer jött létre, amelybe a magyarországi letelepedés feltételéhez nem kötött állampolgárságot megszerző külföldi magyarok is beletartoznak, és korlátozott mértékben ugyan, de befolyásolhatják az anyaország politikai életének alakulását, amennyiben élni kívánnak a számukra különleges eljárás keretei között biztosított szavazati joggal. Mind az állampolgárság megszerzésének, mind az anyaország politikai életében való részvétel lehetővé tételének igen erős szimbolikus, a történelmi jóvátétel látszatát keltő üzenete van.
- A kettős állampolgárság jogi köteleket hoz létre a külföldi magyarok és Magyarország között, azonban relativizálja a szülőföldhöz való kötődést, elodázza az igazi megoldást, hogy szülőföldjén kellene egyenlővé, egyenjogúvá lennie minden magyarnak, és ez rossz esetben tömeges kitelepüléshez is vezethet. Ez már el is kezdődött: a vajdasági és a kárpátaljai exodus immár megállíthatatlannak tűnik, épp úgy mint a tömeges magyarországi egyetemi képzésben való részvétel a visszatérés reménye nélkül. Másrészt a kettős állampolgárság intézménye ellehetetlenítette a Székelyföld területi autonómiáját.

### Sürgős kormányzati feladatok:

- Mielőbb hivatalos kormányzati nyilatkozatot tenni a könnyített (második) állampolgárság ügyében.

## VI. VÁLASZTÓJOG

### Cél:

- **Meg kell teremteni az igazságos, méltányos és egyenlő esélyeket garantáló választójogi törvényt.**
- **Össz nemzeti valós társadalmi és szakmai konzultációt** követően végre kell hajtani a szomszédországi magyarok és az új magyar (nyugati) diaszpóra magyarországi választójogát illető választójogi reformot.

### Irányelvek:

- a külhoni magyarok a magyar állampolgársággal együtt megkapták és megkapják a **legitim parlamenti képviselő jogát**;
- a magyar (kettős) állampolgársággal eddig és a jövőben is járó magyarországi **választójog szerzett jognak minősül és mint ilyen visszavonhatatlan**;
- széleskörű szakmai és társadalmi konszenzus szerint a jelenlegi választójogi törvény igazságtalan, méltánytalan, alkotmányosan aggályos, diszkreditáló és lehetőséget nyújt a politikai befolyásolásra és visszaélésekre;
- a választási törvény procedurális problémái és a verseny-egyenlőtlenség megkérdőjelezi a választás tisztaságát;
- bár a külhoni magyar közösségekben leadott szavazatok maximum alig két-három parlamenti mandátumot érhetnek, a magyarországi társadalmat irritáló nyilvánvalóan igazságtalan rendszer **sürgős reformra** szorul, amely kizárja a magyarországi választási végeredményekre való közvetlen ráhatását.
- a politikai részvétel lehetővé tétele a politikai közösség tagjainak az egymás iránti szolidaritást eredményező következménye helyett inkább megosztó konzekvenciákat generált: mind az anyaországban, mind az erdélyi közgondolkodásban megoszlanak a vélemények egyrészt a magyarországi lakhellyel nem rendelkezők számára biztosított – visszaélésekre is lehetőséget nyújtó - levél szavazat diszkriminatív, a külföldön élő, dolgozó, magyarországi lakcímmel rendelkező magyar állampolgárokat hátrányosan megkülönböztető konzekvenciáit illetően, másrészt abban a kérdésben, hogy indokolt-e olyan személyek számára lehetővé tenni a politikai részvételt, akik nem részesei közvetlen módon a politikai opcióik következményeinek;
- a szavazati jog a külhoni magyarság számára a magyar nemzetsátságuk elismerésének része, ugyanakkor a választási rendszer jelen formájában nyilvánvalóan igazságtalan és elfogadhatatlan a magyarok többsége számára, ezért a kérdést olyan módon kell rendezni, amely a külhoni magyarokat sem rekeszti ki a politikai közösségből és újra traumatizálja, de elfogadható a magyarországiak számára, így alkalmas arra, hogy **konszenzust** képezzen.
- **mindenekelőtt meg kell szüntetni a diaszpórán élő, magyarországi lakcímmel rendelkező magyar állampolgárok hátrányos procedurális megkülönböztetését, számukra és a szomszéd államokban élő magyarok számára ugyanazon eljárás alapján kell megszervezni a szavazást**;
- ki kell zárni annak lehetőségét, hogy nem számonkérhető és a választó által jogilag fel nem hatalmazott szereplők a szavazatokhoz hozzáférjenek, hogy a külhoni állampolgárok „egyéb személy általi kézbesítéssel” (levélben, zsákokban) juttassák el

szavazataikat a külképviseletekre, amely gyakorlat ellenőrizhetetlen és visszaélésekre ad lehetőséget;

- ki kell zárni külhoni magyar pártok és társadalmi szervezetek (egyház, stb.) bármilyen formában való részvételét a magyarországi választási kampányokban.
- ki kell zárni a lehetőségét, hogy a magyarországi pártok külföldön pártszervezeteket működtessenek.
- a hiteles, tisztességes, objektív, pártatlan tömegtájékoztatás alapfeltétele a választójogi rendszer normális működésének.

### Sürgős kormányzati feladatok:

1. Sürgősen revízió alá kell venni a külhoni magyar szavazók választási névjegyzékét (a lejárt és meg nem újított személyi okmányok tulajdonosait, a feltehetőleg elhunyt személyeket törölni kell a névjegyzékből);
2. A jelenlegi magyar *hibrid* választójogi törvénynek - az anyaországi és külhoni magyarság számára egyformán megnyugtató, morálisan és jogilag méltányos – radikális reformja céljából mielőbb kezdeményezni kell egy széleskörű, szakmai, politikai és társadalmi **nemzeti konzultációt** a külhoni (szomszédországi) magyarok választójoga tekintetében, különös figyelemmel a magyar Alkotmánnyal, az uniós joggal és a szomszéd országok jogrendszerével való jogharmonizáció lehetőségeire; számba véve az európai szabályozási modelleket:

- a) **Korlátozó modell:** nincs általános külföldi szavazati jog vagy csak nagyon szigorú feltételekkel biztosított.  
Ld. Írország (nincs általános külföldi parlamenti szavazás);  
Görögország (szigorú jogosultsági feltételek).  
***Magyar vonatkozásban nem követhető modell!***
- b) **Hibrid modell: Magyarország jelenlegi rendszere:** Külföldön élő, magyarországi lakcímmel rendelkezők teljes választójoggal rendelkeznek jog. A lakcím nélküli állampolgárok csak országos listára szavazhatnak levélben.  
***Magyar vonatkozásban reformra szoruló modell!***
- c) **Integrált modell:** a külhoni állampolgárok a belföldi választókerületi struktúrába illeszkednek, külön mandátum nélkül. A kettős állampolgárok ugyanúgy be vannak ágyazva a belföldi választási rendszerbe, mint a lakóhellyel rendelkező állampolgárok; nem léteznek külön diaszpóra képviselőhelyek.  
Ld. Németország, Ausztria, Egyesült Királyság.
- d) **Külön diaszpóra-választókerületi modell:** a diaszpóra önálló képviselettel rendelkezik. A külhoni állampolgárok külön választókerület(ek)et alkotnak, és saját képviselőket választhatnak. Ez a megoldás markánsabban hangsúlyozza az állampolgárság jogi státuszát.  
Ld. Franciaország (11 külföldi nemzetgyűlési körzet), Olaszország (Circoscrizione Estero, 12 képviselő, 6 szenátor); Románia (fix számú diaszpóra-mandátum), Portugália (két külföldi választókerület).

Megjegyzés: a fenti modell szerint a külhoni magyaroknak a magyar Országgyűlésben biztosított, régióként eltérő, fix számú, garantált, legitim mandátumot külön szavazóköri kijelöléssel és belső választásokkal töltenék be a saját körből választott, közvetlenül ellenőrizhető, számonkérhető, esetleg visszahívható (kettős állampolgárságú) saját képviselőkkel, anélkül, hogy ez közvetlen ráhatással lenne a magyarországi választások eredményére. Viszont aggályos lehet egy ilyen választójogi alternatíva jogi harmonizálhatósága az uniós és a szomszéd államok jogrendszerével.

## VII. TÁMOGATÁSPOLITIKA

### Cél:

- megtartani a külhoni támogatásokat, megállapítandó egy kötelező költségvetési arányszám; meg kell reformálni annak prioritásait, elosztási rendszerét;
- megszüntetni a támogatások átpolitizáltságát és a döntések budapesti központosítását;
- biztosítani a támogatások egységes nyilvántartását és nyilvánosságát, ellenőrizhetőségét;
- megszüntetni a mindenkit jogosan irritáló klientúra alapú pénzosztást és közpénzből támogatott tőkekihelyezéseket, amelyek jelenleg közvetlen módon extra profittként csapódnak le a külhoni magánvállalkozásoknál;
- világosan különválasztani
  - a) a magyar állami vállalatok szomszédországi beruházásait, tőkekihelyezéseit, támogatásait, lehetőség szerint ezeket ki kell zárni a magyarságpolitikai támogatások köréből
  - b) a külhoni magyar közösségek által kijelölt kulturális-oktatási-társadalompolitikai, intézményi fejlesztéseket;
- biztosítani a nemzeti jelentőségű intézmények és programok **minőségbiztosított működését**;
- megteremteni egy nyílt, számszerűsített, **átlátható, versenyelvű és elszámoltatható**, a legitim külhoni magyar szervezetekkel egyeztetett módon, külső bírálók bevonásával működtetett **pályázati rendszert**, biztosítva a szubszidiaritást és a pályázati minőségbiztosítást.

### Irányelvek:

- az anyaország anyagi támogatása nélkül a külhoni magyar közösségek hátrányba kerülnek saját országukban;
- a népességfogyás és a szülőföldön való maradás tőkekihelyezéssel és a munkahelyteremtéssel Magyarországról nem kezelhető, e helyett elsődleges a humán erőforrás fejlesztés, az oktatási és kulturális esélyek biztosítása, ennek kulcsa a teljesítményhez kötött tanári és közösségfejlesztő ösztöndíjprogramok elindítása;
- a kisebbségi intézmények működésének magyarországi támogatása **nem használható politikai, gazdasági klientúraépítésre**;
- meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, amely kizárólag a külhoni magyar politikai elit kezébe adja az általa uralt alapítványokon keresztül a támogatáspolitikai döntéshozatalt;
- támogatáspolitikának az adott külhoni magyar közösség fennmaradásának; fejlődésének, társadalmi-gazdasági felemelkedésének a tényleges céljait kell szolgálnia. A prioritásokra az adott régió intézményi alkuratóriumai, kerekasztalai tesznek javaslatot. Ugyanígy a kisebbségi intézmények tevékenységének monitorizálásában is részt vesznek.

## Sürgős kormányzati feladatok:

- *Sürgősen meg kell szüntetni a jelenlegi támogatáspolitikai hibáit: a transzparencia hiánya, a döntések nem nyilvánosak, vagy nehezen összesíthetőek; nyílt pályázatok helyett túlnyomórészt egyedi döntések születnek; a pályázati anyagok szűkszavúak, általánosságok szintjén mozognak; a projektek után követese gyakorlatilag teljességgel hiányzik; az elutasított egyedi pályázati kérelmekről nincs semmilyen nyilvános információ; a döntések indoklása hiányzik, ahogy a nyilvános pontozás is; a szakmai szempontok nem érvényesülnek, és nem ellenőrizhetőek; a végeredmény homályos lobbitevékenység eredménye; a támogatásokat gyakran utólag módosítják; a támogatáspolitikai mögül hiányoznak a világos közpolitikai koncepciók.*

### továbbá:

- Deklarálni, hogy a magyar kormány felelősségének és feladatának tekinti a külhoni magyar közösségek anyagi támogatását, de szakítva a visszaélésekre lehetőséget adó eddigi gyakorlattal, a jövőben ez ellenőrizhető, átlátható, a kedvezményezett csoportokkal egyeztetett módon történik majd.
- A tőkekihelyezési, a magánvállalkozási, a sport-, a turisztikai és kastélyfelújítási programok, a pazarló presztízis beruházások azonnali felfüggesztése és revíziója.
- A Bethlen Gábor alapkezelő Zrt. (BGA) és a Közép-európai Épített Örökség Megőrző Alapítvány (MANEVI Zrt.), az állami tulajdonú cégek (pl. MVM, MOL, Szerencsejáték RT.) valamint a minisztériumok határon túli magyar vonatkozású nemzetpolitikai döntéseinek részletes és kezelhető nyilvánossá tétele 2010-től 2025-vel bezárólag.
- A magyarországi támogatási rendszer átalakítása: a külhoni magyar szervezetek bevonása a célok kijelölésébe és a forráselosztásba.
- Kezdeményezni a külhoni magyarság **anyagi támogatási rendszerének stabilizálását**; javaslat a magyarországi parlamenti pártok felé a külhoni támogatás állandó éves költségvetési arányára (pl. 0,5%).
- Kezdeményezni a magyarországi **1%-os adófelajánlások** kedvezményezetti körének kiterjesztését külhoni magyar szervezetekre, alapítványokra, intézményekre.
- **Felülvizsgálni a Bethlen Gábor Alap működését**, széleskörű szakmai konzultációt kezdeményezni a BGA reformját illető kérdésekről:
  - a BGA működtetésének a rendje, struktúrája(alkuratóriumok rendszere),
  - a szakmai monitorizálások módozatai a nyílt és meghívásos pályázatok rendszere,
  - az egyedi támogatási kérelmek lehetősége,
  - a pályázatok elbírálásának módozatai,
  - külső szakértők bevonásáról a pályázatok elbírálásába;
  - a pályázatok megvalósításának ellenőrzése, elszámoltatása,
  - a pályázatok folyamatos után követese,
  - az EU támogatási gyakorlatok mintájára teljesítéshez kötött részfizetési rendszer bevezetése
  - a működési költségeknek az adott országnak megfelelő standardizálása,
  - a nyertes pályázatok külső mentorálása, amely segíti a projektek szakmai megvalósítását és garantálja az elszámoltathatóságot.

## A TÁMOGATÁSPOLITIKA PRIORITÁSAI:

A kiemelt, nemzeti jelentőségű intézmények és programok teljesítményét szakmai átvilágítás után a regionális kerekasztalok bevonásával kell értékelni és új munkaterveket kidolgozni konkrét vállalásokkal standardizált működési költségekkel.

### a) magyar vállalkozások

- elsődleges a humán erőforrás fejlesztés,
- olyan projekteket, amelyeket az adott országon belül vagy EU programokban is meg lehet pályázni csak kivételesen komoly szakmai indoklással lehet támogatni

### b) kultúra, oktatás, közművelődés

- a kormányzat magyarságpolitikája az össznemzeti kultúra szerves és természetes összefonódását segíti elő a regionális sajátosságok megőrzésével;
- a külföldi magyarok számára Magyarországon a kulturális, oktatási javakhoz való **teljes hozzáférés** biztosítása természetes alapjog, a magyarországi állampolgárokkal azonos elbírálásban részesülnek és az ottani oktatási, kulturális életben biztosítani kell az esélyegyenlőségüket;
- a pályázati támogatások kiemelt prioritását képezi a külföldi magyar internetes sajtó és online felületek támogatása, amelyek megjelenítik és szervezik a kisebbségi magyar közösségeket az anyanyelvű oktatás támogatása mellett kulcskérdés a magyar pedagógusképzés és a közoktatás minőségének javítására, a széles körű tehetséggondozás, amelyet vissza kell adni a külföldi oktatási szereplők kezébe, megszüntetve az MCC monopol helyzetét. A lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás problémájának orvoslására és a roma gyerekek felzárkóztatására külön programokat kell indítani.
- az adott regionális magyar közösségben meg kell vitatni, hogy mennyiben szorul átalakításra a külföldi oktatás-nevelési támogatás rendszer; ki kell zárni, hogy bármilyen szervezet politikai célokra használja ki a támogatás közvetítését.
- nagyobb figyelmet kell fordítani a **hátrányos helyzetű gyerekek és a szórványban élők** támogatására.
- a külföldi magyar közoktatás támogatásának fontos eleme az oktatási infrastruktúra fejlesztése, **de nem korlátozódhat erre vagy csupán az elitképzésre**, hanem elsősorban az iskolai lemorzsolódást és a továbbtanulási esélyeket, a magyar nyelvű szakképzés színvonalának jelentős emelése szükséges.
- szükség van a vidéki és hátrányos helyzetű iskolákban dolgozó **pedagógusok anyagi támogatására**, szakmai munkájának a segítésére, ösztönzésére.
- a helyi adottságok figyelembevételével támogatni kell a **tanodák és tanoda programok** elterjedését a határon túli magyarok lakta településeken;
- újragondolásra és hatékonyságuk növelésére szorulnak a magyar nyelvű romák teljes integrációját célzó, az érintettekkel egyeztetve elősegítő programok.
- minden régióban támogatni kell független oktatáskutató központ létrehozását és működtetését, amely folyamatosan monitorizálja a közoktatást;

- minden régióban támogatni kell a központi magyar könyvtár és dokumentációs központ létrehozását és működtetését;
- megteremteni a könyvkiadás- és terjesztés támogatásának ellenőrizhetőségét és átláthatóságát;
- minden régióban támogatni kell a regionális közművelődési központok működését: a szakemberek továbbképzését, a helyi igényeket kiszolgáló, a regionális kohéziót erősítő közművelődési programokat;
- a magyarországi iskolai oktatásba szervesen és hitelesen be kell építeni a külhoni magyarság sajátos életéről, kultúrájáról, hagyományairól, valamint a közös magyar történelemről szóló tananyagot, első lépésben – kerülendő kényszerítő jellegét - fakultatív módon;
- meg kell erősíteni és ki kell bővíteni a **közvetlen testvériskolai, testvértelepülési** kapcsolatokat és programokat különösen az utódállamok magyar közösségei között;
- Újra gondolni a *Határtalanul* programot, kétoldalúvá kell alakítani: a határon túli magyar közoktatásban résztvevők szervezeten is ismerjék meg Magyarországot;
- a Körösi Csoma program és a Petőfi program esetében régióként újra kell gondolni a valós igényeket;
- az új magyar diaszpóra számára biztosítani kell a szakképzett oktatókat és a hatékony programokat a magyar oktatásra igényt tartók számára;
- az új magyar diaszpóra számára Magyar Ház programot kell elindítani, amelyek a nyugat-európai Magyar Kulturális Intézetekhez kapcsolódnak.

#### c) egyházak

- A külhoni magyar egyházak támogatására egy külön alapítvány létrehozása szükséges, kizárva a klientúraépítés lehetőségét az integritásuk szigorú tiszteletben tartásával.
- Régióként lére kell hozni a felekezeti egyeztető tanácsokat, amelyek mind a területi állam, mind Magyarország, mind a nemzetközi fórumok felé egységes álláspontot tudnak képviselni.
- A támogatásoknál el kellene kerülni a magyar püspökségek támogatásában az eddigi aránytalanságot.

#### d) civil szervezetek

- Szükséges a külhoni, szakmai alapon működő magyar független civil szervezetek működésének szakmai-anyagi támogatása teljesen nyílt pályázati rendszeren keresztül. Ez biztosíthatja a helyi közösségi élet innovációjának intézményesülését.

#### e) sajtó, tájékoztatás

- megfelelő pályázati rendszerrel támogatni kell a sokszínű, autonóm, a pártpolitikától független, változatos és szakmailag erős, érdemi vitákra, valódi hatalomellenőrzésre és tájékoztatásra képes külhoni magyar sajtónyilvánosságot;
- támogatni kell a hosszabb távú szakmai fejlesztési programok elindítását: újságíróképzéseket, nemzetközi tanulmányutakat, workshopokat és inkubátorprogramokat, amelyek új tudást, modern szemléletet és valódi szakmai közösséget építenek;
- mielőbbi feladat egy sajtóalap-pályázat meghirdetése a szomszédországi magyar helyi és regionális közmédiáknak, teljesítmény és a vállalt

közszolgálati feladatok alapján, szakértői nyilvános pontozással. A pályázat célja: a külföldi magyar sajtó működtetésének biztosítása; új és korábbi felszámolt (megvásárolt) sajtóműhelyek (újra)indítása;

- a magyar-magyar viszony rendezésének, a kölcsönös előítéletek mielőbbi lebontásának a legsürgetőbb feltétele a hiteles tájékoztatás megteremtése. Ennek érdekében alapvető a magyarországi közszolgálati média megújítása, valódi közszolgálativá átalakítása, a széleskörű, hiteles, objektív napi tájékoztatás a külföldi magyarokról.

#### **szomszédországi kapcsolatok:**

- A szomszédországi kapcsolatokba be kell vonni a határon túli magyar közvetítő intézményeket. Támogatni kell az adott országon belüli nem magyar közegben való megjelenésüket.
- A magyar kulturális intézetek feladata elsősorban a nem magyar közönség felé a magyarországi kulturális élet közvetítése.
- Kezdeményezni kell a szomszédos államokkal a nemzeti kisebbségek történelmét is integráló **közös történelemkönyvek** megírását.
- Kezdeményezni kell a szomszédos országok kormányaival **megbékélési alapok** felállítását, amelyből pályázati alapon közös projekteket lehetne finanszírozni. (Pl. ifjúsági csereprogram, egyetemi/tudományos ösztöndíjprogramok).

**A Magyarságpolitikai Műhely munkatársai bíznak abban, hogy egy legitim, felelős magyar kormányzat megérti, átérzi és magáévá teszi a magyarságpolitika sürgető és mélyreható reformjának feladatát, ami nélkül a bibói értelemben vett „eltorzult magyar alkat” és a végzetesen megromlott magyar-magyar viszony egy új, lelki Trianonnal fenyegeti az egész magyar nemzetet.**

*(szerk.beke)*

Budapest, 2026. február

#### **A Magyar Hang Magyarságpolitikai Műhelye:**

Jeszenszky Géza, történész, korábbi külügyminiszter (Bp., Magyarország)

Beke Mihály András, író, újságíró, ny. diplomata (Bp., Magyarország)

Bárdi Nándor, történész (Bp., Magyarország)

Fiala-Butora János, jogász (Szlovákia)

Stefano Bottoni, történész, Firenzei Egyetem (Firenze, Olaszország)

Kovács Attila, történész, kisebbségkutató (Lendva, Szlovénia)

Pecze Zoltán, ny. nagykövet (Bp, Magyarország)

Soós Károly, katolikus teológus, kánonjogász, nemzetpolitikai szakértő (Bp. Magyarország)

Szent-Iványi István, külpolitikai szakértő (Bp, Magyarország)

Zalatnay István, teológus, filozófus (Bp., Magyarország)

#### **TÁMOGATÓK**

Kiss Tamás kolozsvári szociológus

Toró Tibor, politológus, szociológus, kutatási igazgató (Kolozsvár, Románia)

Salat Levente, ny. egyetemi oktató (Kolozsvár, Románia)

\*

Kérjük, Ön is írja meg véleményét és egyetértése esetén **támogassa aláírásával** a köv. címen: ***mhnemzetpolitikaiklub@gmail.com***